

Avaleht>Perekonnaasjad ja pärimine>Seaduslik lastega välismaale suundumine või sinna elama asumine Seaduslik lastega välismaale suundumine või sinna elama asumine

Poola

1 Millistel asjaoludel võib üks lapsevanem viia lapse seaduslikult teise riiki, ilma et tal oleks selleks teise lapsevanema nõusolek?

Sisuliselt teostavad vanemad hooldusõigust ühiselt. See tuleneb Poola perekonna- ja eestkosteseadustiku (*kodeks rodzinny i opiekuńczy*) artikli 97 lõikest 2, mille kohaselt otsustavad vanemad lapsega seotud oluliste küsimuste üle ühiselt ja kui nad ei jõua kokkuleppele, otsustab need küsimused eestkostekohus (*sąd opiekuńczy*). Kumbki vanem otsustab iseseisvalt, ilma et peaks teise vanemaga nõu pidama ja tema nõusoleku saama, ainult lapsega seotud vähem olulisi küsimusi. Poola kohtupraktikas peetakse nii lapse püsivat kui ka ajutist, isegi puhkuseks, välisriiki viimist oluliseks küsimuseks.

Perekonna- ja eestkosteseadustiku artikli 97 lõike 2 kohaselt võib vanem lapse teise vanema nõusolekuta välisriiki viia ainult juhul, kui: teiselt vanemalt on lapse hooldusõigus Poola kohtu otsusega ära võetud (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikkel 111);

teise vanema hooldusõigus on Poola kohtu otsusega peatatud (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikkel 110);

teisel vanemal on lapse suhtes piiratud hooldusõigus (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikkel 109). Kohus otsustab, kuidas vanema hooldusõigust piirata, kohaldades meetet, mis kaitseb lapse heaolu kõige paremini. Eelkõige võib piiratud hooldusõigusega vanemalt olla võetud õigus kaasotsustada lapsega seotud oluliste küsimuste või mõningate selliste küsimuste üle. Kui teiselt vanemalt on sellise kohtuotsusega võetud õigus kaasotsustada lapse alalise elukoha üle, ei saa see vanem keelata lapse alalise elukoha viimist Poolast välisriiki;

vanemate õigusi ja kohustusi lapse suhtes võib muuta kohtuotsusega, mis on tehtud abielulahutuse (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikli 58 lõiked 1 ja 1a), abielu kehtetuks tunnistamise (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikli 58 lõige 1 koostoimes artikliga 21) ja kooselu lõpetamise menetluses (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikli 61 lõike 3 punkt 1). See kehtib ka otsuste kohta, mis on tehtud isaduse tuvastamise menetluses (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikli 93 lõige 2), hooldusõiguse kohta tehtud kohtuotsuse muutmise menetluses ning abielu lahutamise, kooselu lõpetamise või abielu kehtetuks tunnistamise või põlvnemise tuvastamise menetluses antud hooldusõiguse teostamise viisi muutmise menetluses (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikkel 106) ja ühele vanemale hooldusõiguse andmise menetluses, kui vanemad ei ela koos (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikli 107 lõiked 1 ja 2). Kohus võib sellistel juhtudel eelkõige anda hooldusõiguse ühele vanemale, piirates teise vanema õigusi lapse suhtes konkreetsete kohustustega ja õigustega. Kui lahutuskohus annab hooldusõiguse ühele vanemale ja piirab teise vanema hooldusõigust, ei jäta see kohtuotsus küll teist vanemat lapse suhtes hooldusõigusega, kuid see vanem võib oma õigusi ja kohustusi kasutada ainult kohtu määratud ulatuses. Kui kohus ei anna teisele vanemale õigust kaasotsustada lapse elukoha üle, võib hooldusõiguse saanud vanem põhimõtteliselt tema elukoha üle otsustada üksi (vt siiski punkt 2); teiselt vanemalt on võetud lapse elukoha muutmise üle kaasotsustamise õigus välisriiki kohtu otsusega, mida Poolas tunnustatakse.

2 Millistel asjaoludel on teise lapsevanema nõusolek vajalik, et viia laps teise riiki?

Teise vanema nõusolek on vajalik kõikidel eelmises punktis loetlemata juhtudel, st olukorras, kus vanemal on täielik hooldusõigus või kus tema hooldusõigust on piiratud, kuid temalt ei ole võetud õigust kaasotsustada lapse elukoha üle. Poola kohtupraktika läheb sellega seoses veelgi kaugemale. Kõrgeim kohus (*Sąd Najwyższy*) selgitas oma 10. novembri 1971. aasta otsuses kohtuasjas III CZP 69/71, et *alaealise alaliselt välisriiki elama asumiseks koos vanemaga, kellele anti lahutusmenetluses hooldusõigus, on vajalik eestkostekohtu nõusolek, kui teine vanem, kellele tehti ülesandeks järelevalve lapse kasvatamise üle, ei ole esitanud avaldust, milles antakse nõusolek lapse lahkumiseks*. Seega võib see vanem selle kohtuotsuse alusel, isegi kui kohus ei ole andnud teisele vanemale (nt lahutusmenetluses) lapse alalise elukoha üle kaasotsustamise õigust, nõuda lapse tagasitoomist, kui ta ei saaks teostada lapsega suhtlemise õigust. Kõrgeim kohus leidis oma 6. märtsi 1985. aasta otsuses kohtuasjas III CRN 19/85, et *kuna lapse viimist puhkuseks välisriiki peetakse oluliseks küsimuseks, vajab see mõlema hooldusõigust teostava vanema nõusolekut või kui kokkuleppele ei jõuta, siis eestkostekohtu otsust*.

3 Kuidas saab lapse viia seaduslikult teise riiki siis, kui teine lapsevanem selleks oma nõusolekut ei anna, kuid lapse teise riiki viimine on vajalik?

Sellisel juhul tuleb vanema nõusoleku asemel taotleda nõusolekut lapse välisriiki viimiseks Poola eestkostekohtult. Seda nõusolekut võib taotleda vanem, kelle hooldusõigust ei ole ära võetud või peatatud. Seda võib taotleda taotleja ise: Poola õigus ei nõua, et pooli esindaks sellistel juhtudel kohtus advokaat. Kohus, kellel on sisuline pädevus sellist taotlust lahendada, on esimese astme kohtuna rajoonikohus (*sąd rejonowy*) (perekonna- ja alaealiste asjade kolleegium), samal ajal kui territoriaalse pädevusega kohus on lapse elu- või viibimiskoha järgne kohus.

4 Kas ajutise äraviimise (nt puhkus, ravi) ja püsiva äraviimise korral kohaldatakse samu eeskirju? Võimaluse korral esitage asjaomased nõusoleku vormid.

Nagu eespool osutatud, on lapse lühiajaliseks välisriiki viimiseks vajalik teise vanema nõusolek.

Poolas ei kasutata lapse (püsivalt või ajutiselt) välisriiki viimise puhul spetsiaalseid nõusoleku vorme. Nõusoleku võib seega anda mis tahes vormis. On siiski soovitatav hankida kirjalik nõusolek, mida saaks kasutada tõendina 1980. aasta Haagi konventsioonil põhinevas lapse tagasitoomise menetluses. Sellise nõusoleku koostamisel võib olla vajalik kasutada Poola advokaadi, õigusnõustaja või notari abi.

Viimati uuendatud: 23/09/2022

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.